

AIHM'DEN RUSYA'YA TARİHİ AKLAMA

21.10.2013

Radikal, 21 Ekim 2013 Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AIHM) 1940 yılında Sovyet orduları tarafından gerçekleştirilen Katin katliamının sorumluluğu konusunda Rusya Federasyonu'nu akladı. Strasbourg - AIHM, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin imzalandığı 4 Kasım 1950 öncesinde meydana gelmiş olayların "zaman bakımından yetki alanına girmediğine" hükmetti. Bu da "Ermeni soykırımı" iddiaları da dahil 1950 yılı öncesinde meydana gelmiş olaylara AIHM kapısının kapandığı anlamına geliyor. ntvmsnbc'den Kayhan Karaca'nın haberine göre Sovyetler Birliği'nin (SSCB) siyasi polisi NKVD, 1940 yılında bugün Rusya'nın Belarus sınırındaki Smolensk kenti yakınlarında bulunan Katin ormanında, aralarında akademisyen, mühendis, doktor, subay ve yedek subayların da yer aldığı binlerce Polonyalı eliti "komünist ideolojiye muhalif oldukları gerekçesiyle" katletmiş, suçu da İkinci Dünya Savaşı ve Soğuk Savaş dönemlerinde Nazi Almanyası üstüne atmıştı. Ancak Sovyetler Birliği, dağılma sürecinin başlarında, 1990 yılında, Katin katliamı emrinin SSCB tarafından verildiğini itiraf etmiş, 1940 yılında Polonya'nın Nazi Almanyası ile SSCB arasında işgal ve paylaşımı sırasında yaklaşık 26 bin Polonyalının katledildiği ortaya çıkmıştı. Katliamla ilgili ilk belgeler 1990 yılında dönemin SSCB lideri Gorbaçov tarafından Polonya lideri Jaruzelski'ye verilmiş ve SSCB'de soruşturma başlatılmıştı. Fakat Rus yargısı 2004 yılında 183 bölümden oluşan dosyanın 36 bölümünü "devlet sırrı" olarak sınıflandırma kararı almış ve soruşturmayı kapatmıştı. Katliamda ölenlerin yakınları tarafından Rusya mahkemelerine yapılan başvurular da sonuçsuz kalmıştı. Katliamda hayatını yitirenlerden 15'inin yakınları 2007 ve 2009 yıllarında, Rusya'nın Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin yaşama hakkı, kötü muameleyle mücadele ve davaların incelenmesinde devletlerin tüm kolaylığı sağlama yükümlülükleriyle ilgili maddelerinin ihlal edildiğini öne sürerek Strasbourg Mahkemesi önünde "Katin davası" olarak bilinen ve bugün sonuçlanan süreci başlatmıştı. Polonya devleti de sürece davacıların yanında müdahil olmuştu. AIHM başvuruya, 16 Nisan 2012 tarihli daire kararında kısmen olumlu yanıt vermekle birlikte, davacıların Katin katliamını "insanlık suçu" ilan etme talebini geri çevirmiş, bu konuya girmemiş ve Rusya'nın ölenlerin yaşama haklarını ihlal ettiğiyle ilgili iddialarını da reddetmişti. Davacılar karara AIHM'nin 17 yargıçlı Büyük Dairesi önünde itiraz etmişti. Kararını bugün açıklayan Büyük Daire, işlenen suç ne kadar korkunç olursa olsun, AIHM'nin, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin kabul edildiği 4 Kasım 1950 tarihinden önce meydana gelmiş olaylara "zaman bakımından yetki alanına girmediği için" bakamayacağına hükmetti. Strasbourg yargıçları, 4'e karşı 13 oyla, Rusya Federasyonu'nun sözleşmenin yaşama hakkıyla ilgili maddesini ihlal etmediğine dair alt daire tarafından alınan kararı teyid etmiş oldu. Büyük Daire, davacıların "yıllardır çektikleri acı" nedeniyle "kötü muamele gördükleri" tezini de 5'e karşı 12 oyla geri çevirdi. Alta daire bu tezi bazı davacılar için haklı bulmuştu. Büyük Daire buna karşılık, AIHM'nin Katin katliamıyla ilgili soruşturma konusunda Rus hükümetinden talep ettiği belgelerin "gizli" oldukları gerekçesiyle kendisine iletilmemiş olmasını gerekçe göstererek, oy birliğiyle, Moskova'nın Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin davanın incelenme sürecinde devletlerin mahkeme ile işbirliğini konu alan maddesini ihlal ettiğine hükmetti. Nihai olan karar, 1950 öncesi olaylar için "yetki alanına girmedikleri için incelenemezler"

hükmü taşıması bakımından tüm Avrupa devletleri açısından içtihat oluşturuyor.

Kaynak/Source: